

 ÖSTHAMMARS KOMMUN – EN DEL AV ROSLAGEN Socialförvaltningens ledningssystem		Dokumenttyp:	
		Riktlinjer	
		Titel:	
		Ekonomiskt bistånd inom Individ- och familjenämnden	
Granskad av:	Fastställd av:	Fastställd datum:	Reviderad datum:
Enhetschef vuxen, myndighet Verksamhetschef myndighet	Individ och familjenämnden	2012-11-01	2023-06-15

Innehåll

1. Grundläggande förutsättningar	5
1:1 Lagstiftning och regelverk	5
1:2 Syfte	5
1:3 Vistelsebegreppet	6
Bosättningskommun.....	6
Vistelsekommun.....	6
1:4 Principer för handläggningen.....	6
1:5 Ansökan	6
1:6 Identitet och vistelse	7
1:7 Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd	7
1:8 Föregående månaders inkomster.....	8
1:9 Barns tillgångar	8
1:10 Barnperspektiv	8
1:11 Våld i nära relationer	8
1:12 Förebygga felaktiga utbetalningar	8
2. Hushållstyper	9
2:1 Sammanboende med hushållsgemenskap	9
2:2 Giftna men inte sammanboende.....	9
2:3 Skilda men sammanboende.....	9
2:4 Delad bostad och ungdom med egen inkomst som bor hemma.....	9
2:5 Gymnasiestuderande ungdom/Ensamkommande	9
2:6 Inneboende	10
2:7 Underårig som bildat familj	10
2:8 Hushåll med underåriga barn	10
2:9 Hushåll där barn bor växelvis hos föräldrarna	10

2:10 Bistånd till barn vid övergång från yngre till äldre åldersgrupp	10
3. Särskilda grupper	10
3:1 Arbetslösa	10
Ledighet	11
Bistånd vid avstängning från arbetslöshetsersättning	11
3:2 Sjukskrivna	11
3:3 Personer med missbruksproblem	12
3:4 Företagare eller personer med fria yrken	12
3:5 Inskrivna för kriminalvård, rättspsykiatrisk vård, etc.	13
Hyreskostnad.....	13
Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. fotboja.....	13
Kontraktsvård.....	14
3:6 Personer 65 år och äldre.....	14
3:7 Ungdomar under 21 år som går i skolan.....	14
3:8 Vuxenstuderande på grundskolenivå	14
3:9 Vuxenstuderande på gymnasienivå.....	15
3:10 Studier på högskolenivå	15
3:11 Bistånd till studerande under studieuppehåll	15
3:12 Personer som vistas i Sverige på EG-rättslig grund.....	16
4. Försörjningsstöd.....	16
4:1 Riksnorm.....	16
Förhöjning av normen	17
4:2 Skäliga kostnader utöver riksnorm	17
Boende	17
Hushållsel.....	17
Hemförsäkring	17
Arbetsresor	17
Fackförening och arbetslöshetskassa	18
Sjukvård och medicin.....	18
4:3 Boendekostnader.....	18
Hyresrätt.....	18
Bostadsrätt eller villa	19
Andrahandsboende.....	19
Inneboenderum.....	19
Delad lägenhet.....	20

Ungdom som avslutat skolgång men ej tidigare betalat hyresdel till föräldrarna.....	20
Ungdom/vuxet barn som tidigare betalat hyresdel till föräldrarna	20
Förälder boende hos barn	20
Övriga boendeformer	20
Ungdom utan egna inkomster som tecknat hyresavtal.....	20
4:4 Reducerat försörjningsstöd	20
4:5 Akut bistånd	21
4:6 Umgängeskostnader	21
4:7 Institutionsnorm	22
Boendekostnad under institutionsvistelse	22
4:8 Beslut som löper över flera månader	22
4:9 Utlandsvistelse	23
5. Bistånd till livsföring i övrigt.....	23
5:1 Barnomsorgsavgift	23
5:2 Begravningskostnad	23
5:3 Flyttkostnad.....	23
5:4 Glasögon och kontaktlinser.....	24
5:5 Hemtjänstavgift.....	24
5:6 Kurslitteratur	24
5:7 Hemutrustning.....	24
5:8 Komplettering av hemutrustning	25
5:9 Diskmaskin	25
5:10 Tvättmaskin.....	25
5:11 Advokatkostnader	25
5:12 Identitetshandling.....	25
5:13 Uppehållstillstånd	25
5:14 Behov av särskilda kläder eller skor	25
5:15 Jultillägg.....	25
5:16 Magasineringskostnad.....	25
5:17 Samtalsterapikostnad	26
5:18 Resor	26
Lokala resor som inte är arbetsresor	26
Färdtjänst.....	26
Rekreationsresor.....	26
Resa till begravning/anhörigs sjukdom.....	26

Resor i samband med umgänge med barn	26
Återföreningsresor och återvandringsresor	27
5:19 Reparationskostnader	27
5:20 Sjukhusvistelse.....	27
5:21 Skulder	27
Hyresskuld	27
Elskuld	28
Telefonskuld.....	28
5:22 Spädbarnsutrustning.....	28
5:23 Tandvård	28
Akut tandvård.....	29
Nödvändig tandvård.....	29
5:24 Tekniska hjälpmedel	29
5:25 TV	29
5:26 Telefonabonnemang och Internet	30
6. Referenslitteratur.....	30

1. Grundläggande förutsättningar

Individ och familjenämnden är ansvarig nämnd för ekonomiskt bistånd i enlighet med riktlinjerna. Ekonomiskt bistånd ska vara ett komplement till socialförsäkringarna och ge hjälp när generella stödformer är otillräckliga eller inte kan lämnas. Det ekonomiska biståndet har två huvudsakliga syften; dels hjälpa den sökande till självförsörjning och i avvaktan på detta utreda och fatta beslut om ekonomiskt bistånd och dels arbeta förebyggande och rehabiliterande.

Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om sakliga skäl finns motivera detta avsteg från riktlinjerna.

1:1 Lagstiftning och regelverk

De lagar som främst reglerar verksamheten är:

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Förvaltningslagen (FL)
- Offentlighet- och sekretesslagen (OSL)
- Kommunallagen (KL)

Dessutom omfattas regler i en rad andra lagar:

- Äktenskapsbalken (ÄktB)
- Sambolagen
- Lag om registrerat partnerskap
- Föräldrabalken (FB)
- Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)
- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Lag om allmän försäkring (AFL)
- Bidragsbrottslagen

Verksamheten regleras även genom kommunens övriga riktlinjer och styrdokument.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras. Undantag kan alltid göras i akuta situationer eller för situationer när någon riskerar att hamna i nöd. Vägledning kan även inhämtas från Socialstyrelsens Allmänna Råd och Socialstyrelsens Handbok för ekonomiskt bistånd - Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom den kommunala socialtjänsten. Vägledning ska också erhållas från prejudicerande kammarrättsdomar och domar från högsta förvaltningsdomstolen via rättsdatabas.

1:2 Syfte

Syftet med riktlinjerna är likabehandling i kommunen när det gäller såväl bidragsnivå och förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd samt insatser för att sökande ska finna vägar till egen försörjning. Riktlinjerna ska samtidigt ge stöd och vägledning för arbetet.

Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. Även de krav som

ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar. Rättsliga utslag i domstol finns inte kontinuerligt inarbetade i riktlinjerna men måste fortlöpande beaktas.

1:3 Vistelsebegreppet

Bosättningskommun

I normalfallet hör personer naturligt till en kommun genom bosättning och vistelse. Bosättningskommunen har det samlade ansvaret för stöd och hjälp på socialtjänstens område. Detta innebär att utreda behovet av, besluta om, verkställa och finansiera behovet av stöd och hjälpinsatser även vid vistelse i annan kommun. Om en person flyttar till en annan kommun är den tidigare kommunen ansvarig för eventuellt behov av ekonomiskt bistånd under den första månaden i den nya kommunen.

Vistelsekommun

I en akut situation är vistelsekommunen ansvarig för nödvändiga stöd och hjälpinsatser till dess att annan huvudman, t ex regionen eller annan kommun, kan ta över ansvaret. Vid oklarheter avgörs ansvaret främst av anknytning, dvs. den kommun i vilken den enskilde har starkast anknytning betraktas som bosättningskommun. Vistelsekommun ansvarar dock alltid för stöd och hjälp till enskild när bosättningskommun inte är klarlagd. Om kommunerna inte kommer överens kan IVO (Inspektionen för vård och omsorg) avgöra tvisten.

Omfattningen av det bistånd som vistelsekommunen kan ha skyldighet att ge kan påverkas av den tid som hen vistas där och under vilka förhållanden. Har den sökande vistats i annan kommun en längre tid (mer än en månad) är det normalt en anledning till att avslå ansökan med motiveringen att sökande inte vistas i kommunen. Den sökande bör då söka biståndet i den kommun som hen vistas i. För att nämnden ska kunna lämna information till den nya kommunen om ärendet ska det finnas ett uttalat och dokumenterat samtycke.

1:4 Principer för handläggningen

- Arbetet ska bedrivas rättssäkert och med tro på den enskilda individens resurser.
- Handläggning och beslut ska präglas av respekt för den enskilde.
- Det ska finnas personal tillgänglig för att svara på frågor eller göra en akut bedömning.
- Avgörande för väntetiden vid nybesök är hur angeläget behovet är. Väntetiden bör dock inte överstiga två veckor.
- Lättillgänglig information om villkor och förutsättningar ska tillhandahållas.
- Arbetslinjen ska gälla.
- Verksamhetens främsta uppgift är att genom aktiva insatser och genom motivations- och förändringsarbete skapa förutsättningar för den enskilde att ta ansvar för sin egen försörjning.

1:5 Ansökan

Ansökan bör vara skriftlig, men i princip gäller även en muntlig ansökan. Det är dock viktigt att göra skillnad mellan en ansökan och ett rådgivande samtal. Om förhållandet är oklart ska handläggaren kontrollera med den sökande om det är en ansökan eller inte. På vilket sätt ansökan mottas ska finnas dokumenterat i journalen.

Det är viktigt att informera den sökande om rättigheter och skyldigheter i samband med biståndsprövningen, exempelvis normer, krav, och kontroller samt att uppgifterna kommer att registreras i dataregister. Den sökande har då möjlighet att överväga om hen ska avstå från att göra en ansökan.

Ansökningstiden beräknas från datumet när den första kontakten sker. Från detta datum ska ärendet anses aktualiserat, om inte annat framkommer under utredningen. Detta innebär att en person kan beviljas bistånd från och med den tidpunkt behovet anmäls. Ansökan samt anmälan om behov ska utredas enligt 11 kapitlet 1 § socialtjänstlagen. Av utredningen ska klart framgå vad den sökande frågar efter. Den sökande ska intyga sanningshalten i sina uppgifter genom att underteckna ansökan eller tilläggsansökan samt genom att lämna nödvändiga verifikationer. Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer är det den som ansöker om ett bistånd som ska visa/styrka att behovet finns.

1:6 Identitet och vistelse

Personuppgifter och uppgifter om boende kontrolleras i alla nya ärenden. Som legitimation godtas pass, körkort eller ID-kort från bank eller polismyndighet. Boende och vistelsetillhörighet kontrolleras genom folkbokföring, hyreskontrakt och aktuell hyresavi. Om det inte är möjligt att kontrollera en persons boende eller vistelsetillhörighet på annat sätt ska hembesök göras. Om den sökande inte är folkbokförd på den adress som anges i ansökan, men uppger sig vara stadigvarande bosatt där, ska hen uppmanas ändra folkbokföringsadress. Om socialtjänsten misstänker/upptäcker att någon är felaktigt folkbokförd ska detta anmälas till skatteverket samt att den sökande informeras om detta. Utländska medborgare ska vid ansökan uppvisa giltigt uppehållstillstånd eller handling som styrker uppehållsrätt. Vid tveksamhet ska Migrationsverket kontaktas förutsatt att den sökande ger sekretessmedgivande.

1:7 Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar vid liknande förutsättningar. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras.

Följande frågeställningar ska utredas:

Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?

En bedömning ska göras av om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på hen i syfte att uppnå självförsörjning.

Kan behovet av bistånd tillgodoses på annat sätt?

Annat sätt kan exempelvis vara genom försörjningsskyldighet av annan partner, genom inkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsförmåner, studiestödsformer eller andra ersättningar och socialförsäkringsförmåner. I vissa fall ska behovet tillgodoses genom andra huvudmän såsom Försäkringskassan, Regionen, Migrationsverket eller Kriminalvården.

Vilket bistånd ska beviljas?

Utöver riksnormen som fastställs av regeringen ska med utgångspunkt från lagen och kommunens riktlinjer en bedömning göras av vilket behov som föreligger, och vad som är en

skälig levnadsnivå för den enskilde samt i förhållande till vad en låginkomsttagare på orten kan kosta på sig.

1:8 Föregående månaders inkomster

Inkomster från föregående månad beaktas vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd för ansökningsmånaden. Även inkomster från tidigare månader kan påverka om den enskilde kunde förutse att behovet av ekonomiskt bistånd skulle uppstå samt att inkomsterna kunnat förväntas räcka under en längre period. Kontoutdrag för tre månader före ansökningsmånad ska alltid inhämtas vid första besöket på socialtjänsten. Efter det tas kontoutdrag ut för månaden innan ansökan.

1:9 Barns tillgångar

Barn är aldrig försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Däremot kan förekomsten av tillgångar hos ett barn beaktas. Barn bör dock kunna ha sparade medel upp till 15 % av prisbasbeloppet utan att det vid ansökningstillfället påverkar föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Barns inkomster av eget arbete upp till en summa av ett prisbasbelopp per kalenderår kan behållas utan att det beaktas vid en ansökan om ekonomiskt bistånd. Består sparandet av barnbidrag eller barnpension bör sparandet medräknas i sin helhet eftersom det är förmåner som är avsedda för barnets försörjning.

1:10 Barnperspektiv

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. När beslut rör barn ska det särskilt beaktas vad hänsynen till barnens bästa kräver. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnen alltid övervägas innan beslut fattas. Vid avslagsbeslut ska det dokumenteras att detta övervägande har skett.

1:11 Våld i nära relationer

Våldsutsatta individer och våldsutövare och deras barn ska erbjudas stöd och hjälp från socialtjänsten. För vidare information hänvisas till socialförvaltningens riktlinje för arbetet med våldsutsatta individer och barn som bevittnat våld.

1:12 Förebygga felaktiga utbetalningar

Genom noggrann handläggning ska felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd motverkas. Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan uppstå till följd av brister i ärendehantering, genom att den sökande saknar kunskap om regelsystemet eller den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter. Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till de sökande om vad som gäller och genom noggranna kontroller.

Uppgifter som alltid ska kontrolleras:

- Identitet, medborgarskap, boende, folkbokföring, civilstånd.
- Vårdnadshavare för barn i hushållet.
- Om personen är anmäld som arbetssökande hos arbetsförmedlingen.
- Inkomster och tillgångar, exempelvis bilinnehav och bankmedel.

Omständigheter som kan leda till felaktiga utbetalningar och som särskilt bör uppmärksammas:

- Att sökande egentligen är sammanboende.
- Att barn som uppges ingå i hushållet inte vistas i landet.
- Att sökande samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd i annan kommun.
- Att sökande undanhåller inkomster och tillgångar.
- Att sökanden inte ansökt om eventuella socialförsäkringsförmåner de har rätt till.

Den som misstänks ha lämnat felaktiga uppgifter eller genom grov oaktsamhet orsakar att felaktigt bidrag betalas ut ska polisanmälas för bidragsbrott. I de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp ska biståndet alltid återkrävas när det är möjligt enligt lag.

2. Hushållstyper

2:1 Sammanboende med hushållsgemenskap

En utgångspunkt vid prövningen av ekonomiskt bistånd är att alla inkomster och tillgångar räknas som gemensamma för makar, registrerade partner och sambor. Normalt ska den ena parten i ett par inte kunna få bistånd för egen del utan att den andres inkomster eller tillgångar beaktas. Vidare ska bägge parter uppfylla villkoren för rätt till bistånd. Om man räknar separat på någon som lever i denna typ av hushållsgemenskap ska halva normen för makar/sammanboenderegistrerad partner användas och hälften av övriga gemensamma utgifter räknas in i månadsbehovet.

2:2 Gifta men inte sammanboende

Gifta makar är enligt lagstiftning försörjningspliktiga gentemot varandra. Försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd och hänsyn ska inte tas till fördyrade omkostnader på grund av skilda hushåll. Endast om det är uppenbart olämpligt att makarna har gemensam ekonomi, exempelvis vid en familjevåldssituation, eller då någon av makarna är oförmögen att ta sitt ansvar för resten av familjen ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås. Undantag kan naturligtvis även göras vid akuta nödsituationer.

2:3 Skilda men sammanboende

Vid skilsmässa är paret inte längre försörjningsskyldiga för varandra efter att domen vunnit laga kraft i förvaltningsrätten. Om paret fortsätter att bo ihop på grund av svårigheter att hitta annat boende ska de räknas som ensamstående med hushållsgemenskap.

2:4 Delad bostad och ungdom med egen inkomst som bor hemma

En typ av hushållsgemenskap gäller personer som bor ihop och delar vissa kostnader men inte har ekonomiskt ansvar gentemot varandra, t ex vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner som delar lägenhet. För denna grupp beräknas normen som den personliga kostnaden för ensamstående samt personens andel av hela hushållets gemensamma hushållskostnader.

2:5 Gymnasiestuderande ungdom/Ensamkommande

Föräldrarna har, enligt föräldrabalken, försörjningsskyldighet för ungdomar upp till 21 år eller så länge ungdomarna går kvar i gymnasiet. I dessa fall ska den unge räknas in i familjens behov och normen för 15-20 åringar användas. Föräldraansvaret gäller oavsett om den unge har egen bostad eller inte. Socialtjänsten ska normalt inte vid biståndsprövning ta hänsyn till

den extra kostnad det innebär att gymnasiestuderande ungdom har eget boende. Undantag ska göras endast om det finns synnerliga skäl.

Från och med höstterminen det år den unge fyller 20 kan denna ansöka om CSN och därmed själv tillgodose sina behov och ska inte längre omfattas av familjens eventuella ansökan om ekonomiskt bistånd.

2:6 Inneboende

Inneboende personer ska ha bistånd enligt vanlig norm för ensamstående och ses inte som att de har hushållsgemenskap med sin hyresvärd. Om avtalet mellan hyresvärderna och den inneboende innebär att vissa hushållsutgifter, som t ex bredband och/eller förbrukningsvaror, ingår i hyran kan normen anpassas efter det.

2:7 Underårig som bildat familj

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underåriga själv blir förälder. Föräldrarna har däremot inget försörjningsansvar för sitt barnbarn. Vid giftermål övertar make försörjningsplikten för underårig eller gymnasiestuderande upp till 21 års ålder. Om maken inte kan fullfölja sin försörjningsplikt, primär försörjningsplikt, har den underåriges föräldrar försörjningsplikt, sekundär försörjningsplikt.

2:8 Hushåll med underåriga barn

Föräldrarna ska ta ut full föräldrapenning till dess barnomsorgsplats erbjuds. Fyra veckor får sparas fram till det år föräldrapenningen senast får tas ut enligt försäkringskassans regler. Den som har försörjningsstöd i avvaktan på plats i förskoleverksamhet är skyldig att ta första anvisning av plats, om avståndet är rimligt, för att ha rätt till fortsatt bistånd. Undantag från denna princip kan göras om barn av psykiska eller medicinska skäl är i behov av särskild typ av förskoleverksamhet eller av senareläggning av inträdet i verksamheten. Behovet ska vara styrkt med läkarintyg.

2:9 Hushåll där barn bor växelvis hos föräldrarna

Om barnet eller barnen bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna ska halva barnbidraget räknas som inkomst och halva normen som utgift. Även övriga utgifter för barnet delas mellan föräldrarna. Exempelvis beviljas övrigt ekonomiskt bistånd med halva barnomsorgsavgiften, medicinkostnaden etc.

2:10 Bistånd till barn vid övergång från yngre till äldre åldersgrupp

När ett barn övergår från en yngre till en äldre åldersgrupp ska det nya normbeloppet räknas från och med den månad barnet fyller år oavsett när i månaden det inträffar. Åldern måste därför observeras vid varje utredningstillfälle och särskild uppmärksamhet ägnas ärenden där löpande bistånd utbetalas.

3. Särskilda grupper

3:1 Arbetslösa

Den som är arbetslös och bedöms som arbetsför ska stå till arbetsmarknadens förfogande och söka arbete aktivt. Detta innebär att vara anmäld på arbetsförmedlingen och söka arbete och acceptera arbeten enligt arbetslöshetsförsäkringens regler. Krav ska ställas på att den arbetslösa, som ansöker om ekonomiskt bistånd, söker alla lämpliga arbeten. Det kan även gälla tillfälliga och mindre kvalificerade arbeten som den sökande omgående ska kunna ta.

Vidare ställs krav på att den sökande söker arbete utspjutt under hela sökperioden. På den som arbetar deltid kan krav ställas att heltidsarbete ska sökas, om inte medicinska skäl föreligger.

Socialtjänsten kan även kräva att den enskilde deltar i praktik eller arbetsträning om denne inte kunnat erbjudas lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd från arbetsförmedlingen. Under utredningen ska den arbetslöse medverka i kartläggning för att klargöra vilket stöd den arbetslöse behöver för att få arbete eller motsvarande. Kraven på en arbetslös biståndssökande person kan ingå som ett led i prövningen antingen enligt socialtjänstlagen 4:1 eller enligt 4:4 och 4:5. Syftet med praktik eller andra kompetenshöjande åtgärder ska vara att förhindra passivisering i ett långvarigt biståndsberoende. Insatsen ska vara tidsbegränsad och ska dokumenteras i en genomförandeplan och utföras i samarbete med arbetsförmedlingen.

Om den enskilde inte bedöms uppfylla kraven att stå till arbetsmarknadens förfogande, exempelvis genom att inte söka arbete eller genom att tacka nej till arbetspraktik, arbetssökarverksamhet eller liknande, kan rätten till försörjningsstöd ifrågasättas för hela hushållet. Detsamma gäller vid frånvaro från aktivitet utan dokumenterat giltigt skäl. Vid upprepad korttidsfrånvaro kan krav på sjukintyg ställas från dag 1.

Ledighet

Om den enskilde har deltagit i anvisad praktik utan ogiltig frånvaro under minst 6 månader kan socialtjänsten bevilja två veckors ledighet under sommaren utan reduktion av försörjningsstödet.

Bistånd vid avstängning från arbetslöshetsersättning

Om den arbetslöse har blivit arbetslös på grund av att hen har sagt upp sig själv, är huvudprincipen att försörjningsstöd inte ska kompensera för det. Om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna, är hen berättigad till försörjningsstöd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande åberopar synnerliga skäl för att säga upp sig, ska hen alltid uppmanas att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En individuell bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet.

3:2 Sjukskrivna

För att arbetsförmåga vid sjukdom ska godkännas, ska den sökande ha ett aktuellt läkarutlåtande som styrker oförmåga att arbeta eller delta i arbetsinriktad rehabilitering helt eller delvis. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbets/aktivitetsförmågan. Försäkringskassan måste alltid pröva rätten till sjukpenning vilket innebär att krav ska ställas på den enskilde att den ansöker om sjukpenning även om det förefaller sannolikt att personen saknar sjukpenninggrundande inkomst. Samtliga läkarutlåtanden/intyg kan, även om personen är 0-klassad, sändas till Försäkringskassan för att om möjligt få till stånd att Försäkringskassan tar samordningsansvar.

Arbetslösa som är sjuka ska, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt, erbjudas rehabiliterande insatser. Insatser ska erbjudas i samverkan med arbetsförmedling, region och försäkringskassan. Socialtjänstens ansvar i sådan samverkan är social rehabilitering. Ansökan om stadigvarande sjukersättning ska göras för den som varit långvarigt och allvarligt sjuk och som sjukskrivande läkare bedömer inte kommer att återfå arbetsförmågan inom överskådlig tid samt att arbetsförmedlingen bedömer att det inte finns arbetsförmåga vare sig på den öppna eller slutna arbetsmarknaden.

Personer t o m 29 år kan fortfarande få aktivitetsersättning tidsbegränsat men för övriga finns endast stadigvarande sjukersättning och då måste arbetsförmågan vara varaktigt nedsatt.

För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen motiveras till att medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetslösa som är sjukskrivna på deltid ska stå till arbetsmarknadens förfogande i förhållande till sjukskrivningens omfattning.

3:3 Personer med missbruksproblem

De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för människor som har allvarliga missbruksproblem. Vägrar dessa personer helt eller i stor utsträckning att medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en handlingsplan eller att göra en utredning så kan detta dock utgöra grund för att reducera biståndet.

Socialtjänsten kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad. Däremot kan det ställas krav på att personer som visserligen har pågående missbruk, men som inte visar att de av medicinska skäl är arbetsoförmögna, deltar i arbetssökarverksamhet/arbetspraktik som förutsättning för rätt till ekonomiskt bistånd. Krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap 4 § SoL kan tillämpas på personer med missbruksproblem om de sökande anger att arbetslösheten är orsak till behovet av ekonomiskt bistånd. Kravet på deltagande i en viss praktik eller arbetsträning ska alltid föregås av ett övervägande om den enskildes medverkan vid en arbetsplats är lämplig. När det gäller personer med påvisbart pågående missbruk kan försörjningsstödet reduceras om det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål.

3:4 Företagare eller personer med fria yrken

Egna företagare förväntas kunna klara sin försörjning via inkomster från sitt företag, men det finns inte något lagligt stöd att generellt utesluta företagare från rätten till försörjningsstöd. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor. Egna företagare, som driver en icke lönsam verksamhet, bör avveckla sitt företag och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande för att vara berättigad till försörjningsstöd.

Undantag kan göras i följande fall:

- Behovet av bistånd är kortvarigt (högst 3 månader), därefter ger firman åter inkomster
- Företagaren har fått bidrag från arbetsförmedlingen under 6 månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom en snar framtid (ca 3 månader)
- Om verksamheten i firman ger en viss inkomst och den sökande bedöms inte vara möjlig att placera på lönearbetsmarknaden inom överskådlig tid, kan efter särskild prövning övriga medlemmar i hushållet få bistånd

Sökande med *fria yrken* (konstnärer, författare, musiker, artister, frilans etc.) har ofta F-skattsedel, eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra helt- eller deltidsarbetslösa, dvs. de ska vara inskrivna på arbetsförmedlingen och söka alla tillgängliga lämpliga arbeten.

3:5 Inskrivna för kriminalvård, rättspsykiatrisk vård, etc.

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsverket svara för alla kostnader under verkställigheten. För hyra och andra kostnader förknippade med eventuell bostad gäller i vissa fall särskilda regler som beskrivs nedan. Sökandes möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska alltid utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas. Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården. I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod, ca 1 månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret.

OBS! Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, bostadsbidrag, etc.

Hyreskostnad

Personer som är häktade har rätt till ekonomiskt bistånd från socialtjänsten till hyra om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. En sedvanlig ekonomisk prövning ska alltid göras. Personer som är dömda till kriminalvård har i vissa fall rätt till bistånd till hyra under verkställigheten. Vägledande vid prövning ska vara den sökandes hyresförhållanden, straffets längd, egen förmåga att betala hyran eller del av hyran samt rehabiliteringsaspekten.

Vid fängelsestraff/vårdtid på högst 6 månader kan ekonomiskt bistånd till hyra beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. Ifall den sökande hyr andrahandslägenhet eller inneboenderum kan bistånd beviljas om hyresrätten kvarstår efter frigivning. Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till förvaring av bohaget. Denna kostnad bör ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre.

Vid fängelsestraff/vårdtid som överstiger 6 månader ska den sökande försöka få sin lägenhet uthyrd i andra hand eftersom bostad efter frigivning är betydelsefull för fortsatt rehabilitering. Den sökande bör även uppmanas att undersöka möjligheten att få ett tillgodohavande hos hyresvärden (löfte om kontrakt efter frigivning).

Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. fotboja

Det finns två kategorier av intensivövervakning med fotboja och rätten till ekonomiskt bistånd från socialtjänsten skiljer sig åt mellan dessa. Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i frigivningsförberedelserna.

1. Personer som dömts till sammanlagt högst sex månaders fängelse kan ansöka om intensivövervakning som ett alternativ till fängelse. Den dömde jämställs med frivårdsklient och har exempelvis rätt till eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till ekonomiskt bistånd från kommunen till sin försörjning under verkställigheten med fotboja. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller istället reglerna för inskrivna inom kriminalvården. Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader för intensivövervakningen, såsom avgifter, telefoninstallationer, eller resor till och från aktiviteter ska inte beviljas, då dessa bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

2. Personer som avtjänar fängelsestraff i lägst ett år kan som ett led i frigivningsförberedelserna ansöka om verkställighet utanför anstalt med intensivövervakning med fotboja s.k. IÖV utsluss i slutet av verkställigheten. Dessa personer är då inskrivna i anstalt och har inte rätt till ekonomiskt bistånd för sin försörjning, utan reglerna för inskrivna inom kriminalvården gäller.

Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå behandling där kriminalvården och socialtjänsten upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning vilket inträffar efter 2/3 av det alternativa fängelsestraffet. Vid behandling på institution står kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen. I dessa fall ska försörjningsstöd inte beviljas. Om socialtjänsten efter utredning gör bedömningen att behov av fortsatt behandling föreligger, kan en förlängning av behandlingen ske. En förlängning brukar i regel inte vara längre än en månad. I de fall placeringen övergår i socialtjänstens regi flyttas även kostnadsansvaret till kommunen.

Om behandlingen sker i öppenvård bekostar kriminalvården enbart den behandling och kontroll som följer av behandlingsplanen. Klientens behov av försörjningsstöd ska då prövas av socialtjänsten. Kontraktsvård är en påföljd och om klienten avbryter eller missköter den uppgjorda behandlingsplanen gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

3:6 Personer 65 år och äldre

Personer som är 65 år och äldre, som saknar rätten till ålderspension och ansöker om ekonomiskt bistånd, ska hänvisas till pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd. Om ekonomiskt bistånd beviljas i avvaktan beslut hos försäkringskassan ska biståndet beviljas som förskott förmån och återsökas enligt bestämmelserna i lagen om allmän försäkring.

3:7 Ungdomar under 21 år som går i skolan

Enligt Föräldrabalken 7 kap 1 § har föräldrar försörjningsplikt till dess barnet fyller 18 år eller så länge som barnet genomgår grundskola och gymnasieutbildning eller annan jämförlig utbildning, dock längst till 21 års ålder. Föräldrarnas försörjningsplikt kvarstår även i de fall gymnasiestudierna, efter avbrott, återupptas innan den unge fyller 21 år. Föräldrarnas underhållsskyldighet gäller oavsett om den unge bor hemma eller har ett eget boende.

Om föräldrarna saknar egen försörjningsförmåga dvs uppbär försörjningsstöd ställs krav på att den unge själv gör det den kan för att tillgodose sina behov. Det innebär att den unge från och med höstterminen den fyller 20 år ska söka studielån och då både bidrags och lånedel. I sista hand träder socialtjänstens ansvar in och ekonomiskt bistånd kan beviljas om den unge får avslag på sin ansökan om CSN.

3:8 Vuxenstuderande på grundskolenivå

Vuxna som studerar på grundskolenivå kan ha rätt till försörjningsstöd i de fall arbetsförmedlingen bedömer att studierna är en förutsättning för att den enskilde i framtiden ska kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Beslut om helt eller kompletterande försörjningsstöd fattas för en tidsbegränsad period och omprövas terminsvis och efter bedömning om det finns progression i studierna. En förutsättning för beviljande av försörjningsstöd är att alla andra bidragsformer är prövade. Försörjningsstödet bör inte

beviljas vid ogiltig frånvaro från studier. Avdrag görs i försörjningsstödet motsvarande det antal dagar den ogiltiga frånvaron pågått.

Om en person läser en viss del på grundskolenivå och en viss del på gymnasienivå krävs att den studerande söker studiemedel motsvarande studiernas omfattning. Kompletterande försörjningsstöd kan utgå vid behov.

3:9 Vuxenstuderande på gymnasienivå

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till försörjningsstöd. För denna grupp finns andra alternativ i form av studiemedel.

Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta, tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. I vissa individuella fall kan det dock bedömas lämpligt att en studerande får fullfölja den påbörjade kursen.

Om en person i undantagsfall, efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av socialtjänsten för vuxenstudier, ska denne ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel. Detta gäller vid såväl grundskolestudier som studier på gymnasial nivå.

3:10 Studier på högskolenivå

Försörjningsstöd beviljas inte under pågående studier. Undantag kan göras för en akut nödsituation. Har den studerande familj, och det trots försörjningsproblem är olämpligt att avbryta studierna under pågående termin, kan försörjningsstöd beviljas som komplettering till studiemedel. Den studerandes månadsinkomst räknas ut genom att beviljat studiemedelsbelopp fördelas på det antal studiemånader som terminen omfattar enligt studiemedelsbeslutet.

3:11 Bistånd till studerande under studieuppehåll

Socialnämnden kan begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. För att ha rätt till försörjningsstöd ska den studerande kunna visa att de i god tid (under hela våren) sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsebar situation. Den studerande ska aktivt söka arbete under hela studieuppehållet. Den sökande ska vidare vara anmäld som arbetssökande och inskriven på arbetsförmedlingen.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna fram till den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till försörjningsstöd.

Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas försörjningsstöd under jul- och nyårsuppehållet.

Inkomster från extraarbete eller andra inkomster som inte är studiebidrag och som utbetalas under månaden innan studierna avslutas ska räknas som inkomst inför uträkning av behovet första biståndsmånaden. Vidare ska studiemedel som beviljats tom sista maj täcka hyra för juni. Dvs hyreskostnad för juni ska inte godkännas vid ett eventuellt biståndsbeviljande för hela eller delar av juni. Den som väntar inkomst av arbete eller arbetslöshetsersättning ska beviljas försörjningsstöd mot återbetalning, som förskott på förmån.

3:12 Personer som vistas i Sverige på EG-rättslig grund

EU/ESS medborgare kan vistas i Sverige under tre månader utan annat krav än att hen kan uppvisa giltigt identitetskort eller pass. Man har då rätt att få en ansökan om ekonomiskt bistånd prövad till exempel i en akut nödsituation.

Efter tre månader kan den sökande fortsätta vistas i Sverige om de bedöms ha uppehållsrätt. Upphållsrätten ska registreras hos migrationsverket. Den som har uppehållsrätt har också rätt att få sin ansökan om ekonomiskt bistånd prövad enligt vanliga bedömningsgrunder.

Upphållsrätt har man om man uppfyller kriterierna:

- Är anmäld på arbetsförmedlingen
- Aktivt söker arbete
- Bedöms ha ”en verklig möjlighet att få en anställning”

Socialtjänst och arbetsförmedling ska i samråd bedöma om kriterierna är uppfyllda och då titta på den enskildes utbildning, arbetslivserfarenhet, språkkunskaper eller möjligheter att ta ett enklare arbete utan särskilda kvalifikationskrav.

Sex månaders arbetssökande bedöms som tillräckligt för att en arbetssökande ska ha en verklig möjlighet att hitta ett arbete. Är man fortfarande arbetslös efter sex månaders arbetssökande bedöms man normalt inte längre ha uppehållsrätt och därmed möjlighet att söka försörjningsstöd, individuell bedömning görs alltid.

4. Försörjningsstöd

Försörjningsstöd består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd till skäligena kostnader för ett antal regelbundet återkommande behovsposter.

4:1 Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör den så kallade riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju budgetposter för barn och ungdomar.

Följande poster ingår i riksnormen:

Livsmedel

Baseras på en matsedel enligt Livsmedelsverkets näringsrekommendationer. Maten tillreds hemma. Vissa halvfabrikat ingår samt inköp av matbröd.

Kläder och skor

Kostnadsberäkningen täcker det vardagliga klädbehovet för hela året samt skoreparationer och en del tillbehör som väska, ryggsäck för barn och skolungdom, klocka, paraply samt viss kemptvätt.

Lek och fritid

Avser aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till, exempelvis att läsa böcker, lyssna på musik och att utöva lek och idrott samt kostnader för begagnad cykel, skridskor och skidor.

Förbrukningsvaror

Här ingår kostnader för rengöring, skötsel och vård av bostaden samt klädvård.

Hälsa och hygien

Avser kostnader för tvål, tandkräm, blöjor, mensskydd och hårklippning m.m. Kostnader för vissa preventivmedel och receptfria egenvårdsprodukter som huvudvärkstabletter ingår inte.

Dagstidning, telefon

Här ingår kostnaden för helårsprenumeration på en daglig tidning, abonnemangs- och samtalsavgifter för telefon, brevpapper, kort och frimärken.

Barn- och ungdomsförsäkring

Förhöjning av normen

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning eller vårdbidrag. Förhöjda kostnader kan till exempel bero på behov av särskild kost eller behov av omfattande hälsovårdsartiklar.

4:2 Skäliga kostnader utöver riksnorm

Vid behov ska **skälig** kostnad för nedanstående budgetposter ingå i försörjningsstödet. Vid tillfälligt behov av försörjningsstöd ska den sökandes tidigare och väntade inkomster beaktas vid behovsprövning av dessa budgetposter med undantag av boendekostnad.

Boende

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad och bostadsstorlek. Hyresnivåerna anpassas således efter den verkliga hyressättningen på orten. Principen vid beräkning av rimlig bostadsstorlek är 2 vuxna per sovrum och 2 barn per sovrum samt vardagsrum och kök. Barn under ett år anses inte behöva eget sovrum.

Hushållsel

Bistånd ska beviljas till faktisk kostnad om kostnaden bedöms skälig (se Konsumentverkets beräkningar om genomsnittlig elförbrukning endast för vägledning). I fråga om skäliga kostnader måste det göras en individuell bedömning utifrån den biståndssökande. Om förbrukningen väsentligt överstiger konsumentverkets beräknade förbrukning bör orsaken därtill klarläggas.

Hemförsäkring

Bistånd ska beviljas till faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas och uppmaning till månadsbetalning ska göras.

Arbetsresor

Begreppet arbetsresor avser även kostnad för resor till att kunna delta i studier eller andra aktiva åtgärder som kommunen eller arbetsförmedlingen anordnar. I första hand beviljas kostnad för arbetsresor med allmänna kommunikationsmedel.

Om det inte är möjligt att ta sig till sin dagliga sysselsättning med allmänna kommunikationer kan reskostnad med bil beviljas. Driftskostnad = drivmedel, skatt, försäkring, besiktning. I

dessa fall är det skäligt att acceptera ett fordonsinnehav till ett värde av högst 66% av basbeloppet (kronofogdens förbehållsbelopp).

Fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd till avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation den sökande tillhör. Den sökande ska dock uppmanas att undersöka möjligheten till reducerad avgift.

Hyresgästföreningen

Bistånd till avgift till hyresgästföreningen beviljas månadsvis.

Sjukvård och medicin

Läkarvård och sjukvårdande behandling och medicin godkänns enligt gällande taxa för patientavgift till och med nivån för högkostnadsskyddet. Faktureringsavgift godkänns i regel inte. Undantag kan göras om man exempelvis inte haft något val till att faktureringsavgiften uppkommit. Vid ansökan om bistånd till kostnad för sjukvård eller medicin ska kvitto uppvisas på betald patientavgift eller medicinkvitto. Kostnad för rörelse på recept ska i första hand ingå i normposten *Lek och fritid*. Kostnader för medicin som inte omfattas av högkostnadsskyddet kan godkännas men prövningen görs mycket restriktivt.

4:3 Boendekostnader

Hyresrätt

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig. Vid en bedömning av vad som är skälig boendekostnad bör hänsyn tas till barns behov av utrymme även hos umgängesförälder. Om boendekostnaden bedöms vara oskälig och behovet av försörjningsstöd inte bedöms vara tillfälligt (mindre än tre månader) ska den sökande uppmanas att sänka boendekostnaden. Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande förhållanden beaktas:

- Bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal.
- Sociala konsekvenser av en flyttning. Det gäller både barnfamiljer och ensamstående vuxna med sociala problem.
- Sökandes ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara av en flyttning.
- Sökandes möjlighet att bli godkänd som hyresgäst vid byte p.g.a. exempelvis arbetslöshet, betalningsanmärkningar.
- Sökandes möjlighet att i framtiden med egna inkomster själv klara hyran.

Om socialtjänsten efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökande ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrum ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt förbilliga boendekostnaden. Skäligt rådrum är 3 - 6 månader som kan förlängas om sökande under denna tid påbörjat byte av bostaden. Om sökande har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med vad som ovan sägs om skälig boendekostnad.

Om någon som har försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad under pågående biståndsperiod och detta medför ökad boendekostnad ska detta ske i samråd med socialtjänsten. Om den biståndssökande flyttar till dyrare boende utan att samråda med

socialtjänsten och bedömningen görs att bostadsbytet inte är skäligt kan det komma att påverka rätt till bistånd för den nya högre boendekostnaden.

Avgift för parkeringsplats eller garage ska inte godtas om inte bilinnehav har accepterats. Inte heller kostnad för tillval ska godtas utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet. Hyrestillägg för lägenhetsunderhåll som beställs under period då den sökande har bistånd ska normalt inte godtas.

Bostadsrätt eller villa

Bostadsrätt eller villa kan vara en realiserbar tillgång som genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet väntas bli kortvarigt (högst tre månader) ska krav på försäljning inte ställas. Inte heller ska försäljning krävas om bostadsrätten eller villan är belånad på sådant sätt att det inte kan bli något överskott vid en försäljning och månadskostnaden är rimlig. I övrigt gäller vad som ovan sägs om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på flyttning och överväganden i samband med det.

I boendekostnad för villa eller bostadsrätt kan följande ingå:

- månadsavgiften till bostadsrättsföreningen
- räntan på lån
- vatten
- uppvärmning
- sophämtning
- försäkring
- tomträttsavgäld

Endast ränta på lån som tagits för förvärvet av bostaden ska inräknas. Har bostaden belånats i syfte att förvärva andra kapitaltillgångar som t.ex. bil eller båt, ska räntekostnaden för dessa lån inte räknas in i boendekostnaden. Observera att sökande med lån på bostad alltid ska uppmanas att söka skattejämkning för räntekostnaden.

Amortering på lån räknas inte in i boendekostnaden då det utgör kapitalbildning. Undantag kan göras om personen inte har något alternativ till boende, har en låg boendekostnad inklusive amorteringen och gjort vad hen kan för att få bort amorteringarna.

Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler som vid förstahandskontrakt. Ett skriftligt avtal mellan sökande och förstahandshyresgästen ska alltid uppvisas. Detta bör innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens adress ska framgå. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen. Om dessa villkor inte kan uppfyllas måste en individuell bedömning göras utifrån den sökandes sociala situation och möjligheter att skaffa annat boende. Sökt boendekostnad ska vara jämförbar med den faktiska hyran som förstahandshyresgästen har men med eventuellt tillägg om 15 % om bostaden hyrs ut möblerad.

Inneboenderum

Vad som sägs i detta avsnitt gäller inte inneboende hos nära släkting eller delad bostad med någon typ av hushållsgemenskap. Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Den faktiska hyran ska beviljas om den står i rimlig proportion till den totala lägenhetshyran och antal boende i lägenheten och

inte är oskäligen. Hembesök ska som regel göras för att kontrollera avtalets riktighet, antal boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.

Delad lägenhet

När syskon eller kamrater delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att man mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte finns gäller reglerna vid inneboende. Vid prövning av försörjningsstöd när sökanden delar lägenhet ska nettohyran delas på antal boende i lägenheten enligt riksförsäkringsverkets föreskrifter.

Ungdom som avslutat skolgång men ej tidigare betalat hyresdel till föräldrarna

Huvudregeln är att bistånd till hyresdel inte ska beviljas om ungdomens familj inte uppbär försörjningsstöd. Undantag görs om föräldrarna på grund av att det vuxna barnet bor kvar, har en högre boendekostnad än de annars skulle ha haft, antingen genom att tvingas behålla en stor bostad eller genom att mista rätten till bostadsbidrag. Om ungdomen tillhör en familj som uppbär försörjningsstöd ska hyresdel godkännas enligt riksförsäkringsverkets föreskrifter.

Ungdom/vuxet barn som tidigare betalat hyresdel till föräldrarna

Undantag görs om den unges familj inte uppbär försörjningsstöd och det vuxna barnet tidigare har betalat hemma och inte har rätt till studiestöd eller förlängt barnbidrag. Perioden skall inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden. Med ett kvarboende vuxet barn avses ett barn som efter fyllda 18 år bor kvar i föräldrahemmet.

Förälder boende hos barn

Endast om bostaden införskafts för att föräldern ska få plats och boendekostnaden därför ökat ska bistånd till hyresdel beviljas. Den beräknas då som för hemmaboende vuxet barn.

Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andra hand, hotell, etc. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende och socialtjänsten inte kan erbjuda något alternativ.

Ungdom utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte ska beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det finns starka sociala skäl till flyttningen.

4:4 Reducerat försörjningsstöd

Reducering av försörjningsstöd får endast göras utifrån särskilda skäl.

Följande situationer kan bli aktuella:

- Den sökande har kunnat försörja sig men inte gjort det och saknar därför nödvändiga medel, t.ex. avstått från arbete eller inte stått till arbetsmarknadens förfogande. Om detta upprepas vid ett flertal tillfällen kan även rätten till reducerat bistånd avslås.
- Den sökande har haft inkomster till sin försörjning men använt dem på annat sätt, tappat eller blivit bestulen på inkomsterna och saknar därför medel till sitt uppehälle.

- Det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att hen inte använder biståndet till avsett ändamål.

4:5 Akut bistånd

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Är tiden mycket knapp bör ändå följande överväganden göras:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos den sökande som skulle kunna förvärras om hen inte får hjälp?
- Har den sökande medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner den sökande till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har hen tidigare fått information om dem?
- Kan den sökande få hjälp från familj eller vänner?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Bistånd till personer som regelmässigt har egna inkomster över riksnorm ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller där den sökande bedöms ha svårigheter att själv ta ansvar för sin ekonomi och livssituation.

Till personer som befinner sig i förvirringstillstånd eller vars missbruk är pågående, och/eller där man befarar att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan i undantagsfall matrekvisitioner eller möjlighet att hämta matlådor vara lämpligt bistånd. Denna möjlighet ska tillämpas restriktivt.

Förlust av pengar på grund av stöld eller tappad plånbok ersätts inte förutom med sådant bistånd som är nödvändigt för att undvika en nödsituation. För övrigt hänvisas till hemförsäkring samt möjligheter till avbetalningar av uppkomna skulder. För att något bistånd ska kunna utgå måste den sökande kunna uppvisa att en anmälan om stöld har lämnats till polisen. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om att hen har eget ansvar för att på ett betryggande sätt förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om någon trots denna information tappar eller blir bestulen på sina pengar kan ansökan om bistånd avslås. Ansökan kan också avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga.

4:6 Umgängeskostnader

Umgängeskostnader utgör reducerat försörjningsstöd för barn som tillfälligt är medlemmar i hushållet.

Det reducerade försörjningsstödet omfattar följande normposter:

- Livsmedel
- Lek och fritid
- Hälsa och hygien
- Förbrukningsvaror

Reducerat försörjningsstöd i form av umgängeskostnad beviljas normalt för sex dagar per månad. På sommaren och vid större helger får antalet dagar anpassas till överenskommelse mellan föräldrarna om den är skälig. Bistånd till umgängeskostnader för perioder som

överstiger fem sammanhängande dygn eller totalt sex dygn under månaden förutsätter att försäkringskassan meddelas. Sådan längre vistelse hos den underhållsskyldige ska påverka underhållsstödet som vårdnadshavaren får.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och framgå av dom, avtal eller intyg från vårdnadshavaren. Om umgänget varje månad är mer omfattande än sex dagar eller om vårdnaden är gemensam ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut. Vid gemensam vårdnad när barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndssökande förälderns försörjningsstöd.

4:7 Institutionsnorm

Försörjningsstöd till vuxna beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Institutionsnormen omfattar normposterna:

- fritid/lek
- hygien
- kläder/skor
- del av posten avseende kostnader för tidning, telefon etc.

Bistånd till resor i samband med institutionsvård, t.ex. för informationssamtal, in- och utskrivning på institutionen samt möten med socialsekreterare, ska betalas ur förvaltningens aktivitet för vårdkostnader. Observera att vissa resor kan ingå i vårdavgiften.

Boendekostnad under institutionsvistelse

För personer som under behandlingstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i försörjningsstödet. Dessa kostnader är:

- Hyra
- Hushållsel, abonnemangskostnad
- Telefon, abonnemangskostnad
- Hemförsäkring

Bistånd till dessa kostnader ska beviljas efter sedvanlig prövning.

4:8 Beslut som löper över flera månader

Ett beslut om löpande ekonomiskt bistånd innebär flera på varandra följande utbetalningar med samma innehåll, betalningsmottagare och belopp. Även i de fall den sökande bedöms ha samma biståndsbehov under en längre period ska en ny ansökan och ett nytt beslut fattas för varje månadsperiod.

Ibland är det nödvändigt att fatta beslut som sträcker sig över flera månader, exempelvis gällande en omfattande tandvårdsbehandling. I de fallen måste en omprövningsklausul ingå. Beslutet kan annars inte omprövas under perioden, t.ex. om omständigheterna som beslutet grundar sig på ändras. Följande omprövningsklausul ska läggas till alla beslut som sträcker sig över mer än en månad: ”Vid ändrade förhållanden avseende rätten till bistånd kan beslutet komma att omprövas”.

4:9 Utlandsvistelse

Bistånd under period då den sökande vistas utomlands beviljas inte. Kortare utlandsvistelse (max en månad), som inte påverkar möjligheten till egen försörjning eller riskerar att sökande förlorar ersättningar från de generella välfärdsystemen, kan i undantagsfall godkännas. Den sökande ska samråda med sin handläggare innan utlandsresan sker. Efter en längre utlandsvistelse förväntas den sökande vara självförsörjande första månaden efter hemkomsten.

5. Bistånd till livsföring i övrigt

5:1 Barnomsorgsavgift

Ekonomiskt bistånd för barnomsorgsavgift godkänns normalt inte då föräldrar som saknar inkomst i första hand ska ansöka om att få avgiften nedsatt till noll. Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med barn- och utbildningsnämnden. Om barnet har behov av platsen av sociala skäl får den enligt skollagen inte sägas upp.

5:2 Begravningskostnad

Bistånd till begravningskostnader kan beviljas under förutsättning att bouppteckning eller dödsboanmälan upprättats och dödsboets tillgångar utretts. Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet. Rätten till bistånd bedöms utifrån dödsboets tillgångar och inte dödsbodelägarnas. Hänsyn ska tas även till tillgångar i form av försäkringar, skatteåterbäring etc. Beviljat bistånd kan återkrävas om dödsboet förväntas erhålla tillgångar längre fram.

Bistånd beviljas med maximalt 30 % av basbeloppet för begravning samt med maximalt 15 % av prisbasbeloppet för gravsten. Bistånd till kostnad för begravning av minderårig eller ofullgånget foster prövas i förhållande till vårdnadshavarnas ekonomiska situation.

Resa till begravning inom Sverige kan beviljas med billigast möjliga färdmedel. Kläder till begravning beviljas inte utan anses ingå i normposten kläder och skor.

5:3 Flyttkostnad

Utgångspunkten är att de flesta människor själva organiserar sin flyttning med hjälp av släkt och vänner.

Biståndet ska prövas utifrån följande:

- Behov av och orsak till flyttningen (arbetsmarknadsskäl, hälsa, sociala omständigheter)
- Egen förmåga att ordna flytt med hjälp av vänner och anhöriga
- Vid flytt av arbetsmarknadsskäl bör man undersöka om arbetsförmedlingen kan ge bidrag till flytten

Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släp eller lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. I de fall den enskilde av medicinska skäl inte kan ombesörja flytten själv får hen inhämta minst tre skriftliga kostnadsförslag från flyttfirmor och sedan göra en framställan om bistånd till flyttkostnader. Läkarintyg måste styrka de medicinska skälen. En

flytt är oftast planerad i förväg och den sökande förväntas i så fall spara av eventuellt överskott i god tid innan flytt och ansökan.

Den tidigare kommunen är ansvarig för eventuellt behov av ekonomiskt bistånd under den första månaden i den nya kommunen.

5:4 Glasögon och kontaktlinser

Den sökande bör uppvisa kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är högst 3% av basbeloppet. Bistånd utgår till billigaste bågalternativ om inte nödvändiga glas kräver annat. Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas beviljas enbart om behovet är styrkt av läkare. Kostnad för linser godtas endast om det är enda alternativet och behovet är styrkt av läkare. Avseende borttappade eller förlorade glasögon får individuell bedömning avgöra beslutet. Dock bör sökande uppmanas att i första hand nyttja sin hemförsäkring.

5:5 Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnaden för hemtjänstavgift. Den enskilde ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, s.k. förbehållsbelopp. Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften. Hemtjänstavgiften utgör en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen som görs vid ansökan om bistånd till annan utgift som ingår i begreppet skälig levnadsnivå.

5:6 Kurslitteratur

Om ekonomiskt stöd beviljas för studier ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial i biståndet. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta. Detta gäller även om studierna bedrivs som arbetsmarknadsinsats och den studerande har aktivitetsstöd eller liknande. Det innebär att övriga kostnader såsom avgift för betyg kan förekomma.

5:7 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd kan ges till sådan hemutrustning som behövs för att ett hem ska fungera. Hemutrustning kan beviljas med upp till 20% av basbeloppet, men behovet ska bedömas utifrån den enskildes personliga förhållanden och framtida försörjningsmöjligheter. Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället för grundutrustning. Vid ansökan om hemutrustning ska hembesök göras.

Följande ska övervägas:

- Om behovet är akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i anvisad bostad
- Barns behov av hemutrustning ska särskilt beaktas
- Om hemutrustning är ett led i en rehabilitering
- Sökandes möjlighet att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning
- Sökandes möjlighet att själv spara till eller planera för boende och hemutrustning
- Vilken hjälp den sökande kan få av sitt nätverk. Möjlighet att tillgodose behovet genom inköp av begagnad utrustning ska beaktas alternativt erbjudas från socialtjänsten.

5:8 Komplettering av hemutrustning

Bistånd till löpande komplettering och reparation av befintlig hemutrustning kan beviljas vid behov till sökande med mer än sex månaders behov av försörjningsstöd. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig.

5:9 Diskmaskin

Bistånd till inköp av diskmaskin beviljas endast undantagsvis om det finns starka medicinska skäl styrkta av läkare, och då till ett värde av högst 8 % av basbeloppet.

5:10 Tvättmaskin

Bistånd till inköp av tvättmaskin kan beviljas till ett värde av 10 % av basbeloppet. Om den sökande bor i lägenhet krävs fysiska eller psykiska hinder som är styrkta av läkare och som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Om den sökande bor i eget hus görs en individuell prövning.

5:11 Advokatkostnader

Normalt beviljas inte bistånd till advokatkostnader. I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självrisken vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökande vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden.

5:12 Identitetshandling

Kostnad för id-kort kan beviljas om ändamålet är nödvändigt för den sökande och att behovet av ekonomiskt bistånd inte är tillfälligt. Kostnad för pass beviljas inte.

5:13 Uppehållstillstånd

Kostnad som uppkommer på grund av förlängning av uppehållstillstånd kan beviljas i de fall biståndsbehovet inte är tillfälligt. En restriktiv bedömning bör tillämpas.

5:14 Behov av särskilda kläder eller skor

Engångskostnad för nödvändiga arbetskläder eller specialskor som är medicinskt påkallade kan beviljas med högst 2 % av basbeloppet. Behovet ska styrkas med läkarintyg.

5:15 Jultillägg

Inför julhelgen kan barnfamiljer beviljas ett extra tillägg. Det utgår till barnfamiljer som har haft ekonomiskt bistånd under sex månader eller mer. Tillägget uppgår till ett halvt veckobelopp av den personliga kostnaden för hushållets samtliga barn. Vid beräkning ska även hänsyn tas till barn placerade utanför hemmet.

5:16 Magasineringskostnad

För personer som saknar permanent bostad kan ekonomiskt bistånd till kostnad för magasinering av egna tillhörigheter beviljas efter individuell prövning. Beslutet ska vara tidsbegränsat (i normalfallet tre månader). Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman.

Vid bedömningen ska också följande beaktas:

- Möjligheten för den sökande att inom överskådlig tid få en egen bostad eller magasinering genom egna kontakter

- Kostnaderna för magasinering i förhållande till kostnad för nyanskaffning av hemutrustning
- Bohagets innehåll och skick
- Konsekvenser för den enskilde vid eventuell försäljning av bohaget

5:17 Samtalsterapikostnad

Psykoterapi är sjukvårdshuvudmannens ansvar. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterapi inte ska beviljas. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller psykiatrisk öppenvårdsmottagning.

5:18 Resor

Lokala resor som inte är arbetsresor

Lokala resor som inte är arbetsresor kan i vissa fall beviljas av särskilda skäl. Det kan gälla exempelvis regelbundna besök hos annan vårdgivare, rehabiliteringsplanering eller öppenvårdsbehandling. Det kan också finnas starka sociala skäl till behovet. Resor till och från sjukvården bekostas av regionen och kostnader för detta beviljas därför inte. Resorna bokas via regionens hemsida. Kostnader för sjukresetaxi godkänns om behovet av taxi styrkts av legitimerad sjukvårdspersonal och bedöms som nödvändig för att uppnå skälig levnadsnivå. Bistånd för sjukresetaxi beviljas som mest upp till högkostnadsnivå.

Färdtjänst

För färdtjänst beviljas faktisk avgift. Maximalt beviljas upp till nivån för månadskort för lokaltrafik. Busskort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala. Kostnader för medresenär beviljas normalt inte.

Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas. Resor inom landet kan i undantagsfall beviljas enligt följande:

- För ensamstående vuxna ska biståndet prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns mycket starka sociala eller medicinska skäl för en resa till anhörig i rehabiliterande syfte.
- Rekreationsresa kan beviljas för barnfamiljer där det finns särskilda behov hos familjen, man har haft försörjningsstöd i cirka ett år och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Det ska vidare finnas ett uttalat behov av miljöombyte/rekreation hos familjen/barnen samt ett tydligt syfte med resan. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med.

Resor till begravning/anhörigs sjukdom

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till.

Resor i samband med umgänge med barn

Behovsprövningen ska innefatta:

- **Barnets** behov av umgänge
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar
- Skäligheten av kostnaden för resan

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne. Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas. Reskostnaderna ska jämföras med vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att bekosta.

Återföreningsresor och återvandringsresor

Kostnader för den här typen av resor beviljas inte. Utländska medborgare som kommit till Sverige som flyktingar kan söka återvandringsbidrag hos Migrationsverket. Bidraget ges dels i form av reskostnad, dels som en allmän schablon per person.

5:19 Reparationskostnader

Bistånd beviljas normalt inte till kostnader för reparation p.g.a. onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet. Undantag kan göras om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flyttning och då det finns starka medicinska och/eller sociala skäl till bostadsbytet.

5:20 Sjukhusvistelse

Vid en planerad sjukhusvistelse kan försörjningsstödet reduceras med posten för livsmedel, under förutsättning att de extra kostnader som sjukhusvistelsen innebär medräknas i försörjningsstödet och bidrag till sjukhusräkning beviljas. Vid sjukhusvistelse en månad eller längre tid räknas förbehållsbeloppet som riksnorm + hyra + övriga faktiska skäliga kostnader + sjukvårdsräkningen. Om inkomsterna ligger under norm beviljas komplettering. Kostnader för transporter till och från sjukvård eller sjukbesök beviljas endast med den del som inte täcks av ersättning från försäkringskassan.

5:21 Skulder

Bistånd till skulder som böter, avbetalning på studielån eller banklån, underhållsstöd, kontokortskulder, skatteskuld, privata skulder beviljas inte. Undantag kan efter särskild prövning i vissa fall göras om lån tagits för att undanröja en akut situation då den sökande annars skulle ha beviljats bistånd.

Vid skuld för bostadsbidrag ska den sökande hänvisas till försäkringskassan för att få anstånd med betalningen eller få skulden avskriven. Om den sökande har dålig kontroll över sin ekonomi ska hen erbjudas hjälp av budgetrådgivare. Vid utmätning hos kronofogden kan justering behöva göras. I vissa fall kan ekonomiskt bistånd beviljas trots utmätning, eftersom kronofogden t.ex. inte kan räkna med kostnader för umgängesbarn eller underhållsstöd som betalas via försäkringskassan.

Hyresskuld

Skuld för obetald hyra eller avgift till bostadsrättsförening kan efter särskild prövning i vissa fall beviljas under förutsättning att sökande får bo kvar om skulden regleras.

Följande fall kan komma ifråga:

- Skuld som uppstått under tid då sökande inte har haft inkomster som räckt till boendekostnaden och att sökande skulle ha varit berättigad till bistånd om hen hade gjort en ansökan.
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning. (Bedömning efter samråd med berörd handläggare)
- För gamla, sjuka och/eller funktionshindrade personer där alternativt boende inte går att ordna eller där bostaden särskilt anpassats till någon i hushållet.
- Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning. (Bedömning efter samråd med berörd handläggare)

Bistånd till hyresskuld kan avslås om alternativa boendelösningar bedöms möjliga. Vid upprepade hyresskulder ska restriktivare bedömning göras. Bistånd till ny hyresskuld kan avslås om tidigare hyresskuld beviljats med erbjudande om andra insatser som inte har accepterats, eller ställda krav som inte har uppfyllts. För att undvika upprepning, ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld, så långt det är möjligt följas upp. I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en arbetsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande. **Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulden kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. Detsamma gäller elskuld.**

Elskuld

Bistånd kan beviljas till skuld för hushållsel efter särskild prövning i likhet med vad som ovan sägs beträffande hyresskulder och där avstängning av eltillförseln kan medföra stora sociala konsekvenser. Om depositionsavgift krävs för hushåll som beviljas kostnad för elskuld, eller som har behov av nytt el abonnemang, kan även denna beviljas. Depositionsavgiften betalas direkt till elleverantören och på beställningen av abonnemanget ska anges att återbetalning ska ske till kommunen.

Telefonskuld

Bistånd till telefonskuld kan beviljas undantagsvis om det finns starka medicinska eller sociala skäl. En anledning kan vara att den sökande behöver få personlarm installerat. Om depositionsavgift krävs ska även denna beviljas.

5:22 Spädbarnsutrustning

Ekonomiskt bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn kan beviljas. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandes möjligheter att själv tillgodose barnets behov. Bistånd till utrustning beviljas med max 10 % av basbeloppet. Grundutrustning omfattar grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning och begagnad barnvagn. Bistånd till begagnad sittvagn kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn.

5:23 Tandvård

Ekonomiskt bistånd till tandvård utgår i första hand till akut tandvård. För annan tandvård skall kostnadsförslag från tandläkare inhämtas. Vid behov kan förtroendetandläkare konsulteras. Kostnader för tandvårdsförsäkring (frisktandvård) beviljas inte.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandlingar som oftast måste utföras omedelbart. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står ”akut besök” på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

Nödvändig tandvård

Annan tandvård än akut kan beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta. Hänsyn ska även tas till om den sökande förväntas bli självförsörjande inom en nära framtid och om behandlingen kan vänta. Här ska vägas in om biståndsbehovet kommer att bli kort eller långvarigt och en mer restriktiv bedömning görs om biståndsbehovet kommer att bli kortvarigt. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet, men inte kostnad för uteblivet besök. Kostnader för förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning godkänns även förutsatt att tandläkare bedömer insatsen som meningsfull och maximalt en behandling.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen på tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig
- Regionens referensprislista ska användas och kostnader för tandvård som överstiger avslås om det inte finns mycket särskilda skäl.
- Oberoende tandläkare (förtroendetandläkare) ska konsulteras vid ansökningar som gäller dyrare eller mer omfattande tandvård.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd till nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skälig beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad hen själv kan betala med sitt normöverskott under sex månader. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren.

Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet. Se avsnitt *Beslut som löper över flera månader*. Tandvård som utförts före ansökan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

5:24 Tekniska hjälpmedel

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel, om behovet inte kan tillgodoses via Regionen eller försäkringskassan.

5:25 TV

Bistånd kan beviljas motsvarande billigast möjliga begagnade TV.

5:26 Telefonabonnemang och Internet

Bistånd till öppnande av nytt telefonabonnemang beviljas endast hushåll med styrkt behov av stationär telefon. Mobiltelefon med telefonkort kan jämföras med och utgöra ett billigare alternativ till fast installation. Stationär telefon kan också beviljas om det är en förutsättning för att läkarföreskrivna tekniska hjälpmedel, som exempelvis trygghetslarm, ska kunna installeras. Alla löpande kostnader för telefon ingår i riksnormen.

Kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja ska inte beviljas då detta ska bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

Bistånd till kostnader för bredband godkänns med ett fastställt maxbelopp vid fast uppkoppling. Används endast mobilt bredband godkänns en lägre fastställd månadskostnad per hushåll.

6. Referenslitteratur

- Socialstyrelsens Allmänna Råd, Ekonomiskt bistånd, SOSFS 2003:5
- Socialstyrelsens handbok ”Ekonomiskt bistånd - Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom den kommunala socialtjänsten”, 2003
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS, SOSFS 2006:5 □ Socialstyrelsens handbok ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten”, 2006
- Anmälan vid misstanke om brott mot trygghetssystemen - vägledning från Delegationen mot felaktiga utbetalningar, Rapport 4, 2007
- Socialstyrelsen tillsynsåterföring i rapporten ”Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd”
- Konsumentverkets broschyr ”Hushållets kostnader”
- Socialstyrelsen, meddelandeblad 3/2011 ”Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun, nya bestämmelser